

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 3998/2020
23.12.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Драгане Маринковић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник од ревизије Ђура Мади, адвокат у ..., против тужене Републике Србије, Министарства правде из Београда, коју заступа Државно правобранилаштво Београд, Одељење у Суботици, ради накнаде рехабилитационе штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду број Гж 789/20 од 11.05.2020. године, у седници већа одржаној 23.12.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду број Гж 789/20 од 11.05.2020. године, тако што се жалба тужиље изјављена против пресуде Вишег суда у Сомбору број П 22/2019 од 15.10.2019. године делимично усваја, па се обавезује тужени да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете поред досуђеног износа од 300.000,00 динара исплати и износ од 500.000,00 динара, са законском каматом од првостепеног пресуђења 15.10.2019. године, па до исплате, све у року од 15 дана.

У преосталом делу ревизија тужиље се као неоснована ОДБИЈА.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи на име трошкова ревизијског поступка исплати износ од 18.000,00 динара у року од 15 дана.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору број П 22/2019 од 15.10.2019. године је делимично усвојен тужбени захтев тужиље, па је обавезана тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете по основу претрпљених душевних болова због лишења слободе њеног оца – сада покојног ББ исплати износ од 300.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 19.10.2019. године па до исплате. Преко досуђеног износа, па до траженог износа од 20.000.000,00 динара тужбени захтев је одбијен, а одбијен је и захтев за накнаду материјалне штете ближе специфицирано у изреци. Одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка, а тужилца је ослобођена од обавеза плаћања судских такси.

Апелациони суд у Новом Саду је пресудом број Гж 789/20 од 11.05.2020. године одбио жалбе парничних странака, па је пресуду Вишег суда у Сомбору, у делу којим је

одлучено о тужбеном захтеву за накнаду нематеријалне штете и парничним трошковима потврдио.

Тужила је против правноснажне пресуде донете од стране другостепеног суда изјавила благовремену ревизију због погрешне примене материјалног права и због битне повреде парничног поступка.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011, 55/2014, 87/2018, 18/2020), па је оценио да је ревизија тужиле делимично основана..

У поступку пред нижестепеним судовима није учињена битна повреда парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Иако је ревизија формално изјављена и због битне повреде одредаба парничног поступка у њој се не наводи у чему се те повреде састоје.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је рођена ...1946. године. У време када је била стара око 5 година, њен отац, сада покојни ББ (1921-1996) је одведен у истражни затвор у Кули, а потом у Београд одакле је пребачен на Голи оток. Отац тужиле је био лишен слободе укупно 1 годину, 5 месеци и 17 дана (537 дана). По повратку са Голог отока је био без посла годинуипо дана, а био је једини хранилац породице. Запослио се тек 01.07.1954. године у ... као лимар, а након пар година је пребачен на послове ноћног стражара на салашу. Ускоро је оболео, па је након хоспитализације пензионисан у 41 години живота – инвалидска пензија. Отац тужиле је рехабилитован правноснажним решењем Вишег суда у Новом Саду 17.04.2012. године. Утврђено је да су чланови породице од тренутка хапшења оца за време његовог одсуства, а и по повратку трпели шиканирање од стране представника власти, полиције и мештана села. Током школовања тужиле, њена сестра и брат су били најбољи ђаци и само због те чињенице су учествовали на ђачким приредбама, али нису могли бити слати на бесплатна летовања и нико од њих није могао да добије никакве привилегије током школовања које су добијала друга деца. Тужила је чак присуствовала покушају линча њеног оца када су га суграђани позивали да опсује Стаљинову мајку и гађали га камањем. Тужила сматра да је након завршетка студија Правног факултета ускраћивана да добије боља радна места и да напредује у послу, а читав живот је провела у непријатности и страху као жртва агресије државе према њој и њеној породици као одмазду за затварање оца на Голи оток.

На основу овако утврђеног чињеничног стања применом одредби Закона о рехабилитацији и члана 200. и 277. Закона о облигационим односима, нижестепени судови су закључили да је износ од 300.000,00 динара довољна сатисфакција за тужилино трпљење због неоснованог лишења слободе њеног оца.

Врховни касациони суд налази да нижестепени судови нису правилно применили одредбу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, јер су тужили досудили само износ од 300.000,00 динара због претрпљених душевних болова због неоснованог лишења слободе њеног оца, а имајући у виду утврђено чињенично стање. По оцени Врховног касационог суда, тужила која је у време очевог одвођења на Голи оток имала 5 година, је била у таквом узрасту да је могла да осети недостатак оца и да трпи душевне болове, јер је он на Голом отоку провео 537 дана. Трпљење тужиле заједно са њеном породицом се наставило и након очевог повратка јер отац у првих годинуипо дана није добио запослење, а био је једини хранилац породице. Оболео је на Голом отоку, па и онда када је добио запослење, због болести је са свега 41 годину отишао у инвалидску пензију. Тужила је трпела шиканирање и током школовања растући у сеоској средини, а имала је осећај да је цео живот провела у непријатности и

страху као жртва агресије државе према њој и њеној породици и као одмазду за затварање оца на Голи оток. Тужила јесте доживела сатисфакцију, али само делимично, чињеницом да је њен отац рехабилитован, што је довело до тога се њени душевни болови у једном делу умање у смислу члана 26. став 3. Закона о рехабилитацији. Штетне последице услед одсуства родитељског старања могу се умањити накнадом новчаног износа на име нематеријалне штете због претрпљених душевних болова, тако да Врховни касациони суд налази да је износ од 800.000,00 динара адекватна сатисфакција тужили, при чему је суд имао у виду да је тужила првобитно постављени захтев за накнаду штете у висини од 20.000.000,00 динара фактички смањила жалбеним предлогом којим је тражила да јој другостепени суд досуди јединствени износ од 800.000,00 динара. То је и разлог за одбијање њене ревизије преко износа од 800.000,00 динара па до тужбом траженог износа од 20.000.000,00 динара.

Имајући у виду изложено, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Како је Врховни касациони суд преиначио нижестепене пресуде то је на основу члана 165. став 2. и члана 153, 154, те 163. став 2. ЗПП одлучио о свим трошковима поступка, па је обавезао тужену да тужили надокнади трошак састава ревизије у износу од 18.000,00 динара, а чија је висина одмерена у складу са успехом по ревизији 500.000,00 динара у складу са важећом Адвокатском тарифом. Тужила није била заступана од стране пуномоћника адвоката све до ревизије, те није имала трошкове парничног поступка за састав тужбе и приступ на рочишта, као ни за састав жалбе. Првостепеном пресудом тужила је ослобођена од плаћања судских такси тако да нема издатак тим поводом.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић